

Inzenden scores

Uiterlijk op 22 juni de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een opgave maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de opgave aanzienlijk vereenvoudigd wordt en tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 69 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Economie 1 (nieuwe stijl) VWO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Antwoordmodel

Antwoorden	Deel-scores
<i>Opmerking</i> <i>Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.</i>	

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 ☐ ja
Uit de toelichting moet blijken dat de stijging van het CAO-loon groter is dan de inflatie.

Maximumscore 2

- 2 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
$$\frac{103,5}{101,8} \times 100 = 101,669 \rightarrow 1,67\%$$

Maximumscore 2

- 3 ☐ nee
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Door de loonstijging stijgen de kosten per product met $0,75 \times 1,67\% = 1,25\%$ hetgeen minder is dan de stijging van de verkoopprijs.

Opgave 2

Maximumscore 2

- 4 ☐ Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de *stijging van de inkomens* en de *afnemende vraag* naar binnenlandse vakantiereizen.

Indien de gecursiveerde elementen niet in het antwoord zijn verwoord

0

Maximumscore 2

- 5 ☐ Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat consumenten na de invoering van de euro gemakkelijker een buitenlandse reis boeken omdat de valutakosten / -risico's kleiner zijn.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat prijsvergelijkingen gemakkelijker worden zodat consumenten eerder buitenlandse vakantiereizen zullen gaan boeken.

Maximumscore 2

- 6 ☐ Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat consumenten een buitenlandse reis luxe vinden en daarop bij een prijsstijging eerder bezuinigen.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat buitenlandse reizen duurder zijn zodat een prijsstijging een groter gevolg heeft voor het budget.

Maximumscore 3

- 7 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
De afzet van Delta neemt af met $5\% \times 0,8 = 4\%$
- Om de afzet weer met 4% te doen stijgen, moet de prijs met $\frac{4}{-0,6}$, dus met 6,7% verlaagd worden

1

2

Maximumscore 3

- 8 ☐ ja
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat bij een prijsdaling van 6,7% de afzet gelijk blijft zodat de omzet daalt met 6,7%; bij een ongewijzigde prijs neemt de afzet en dus ook de omzet af met slechts 4%.

Opgave 3**Maximumscore 2**

- 9 ☐ uit het feit dat de Lorenzcurven niet in de oorsprong beginnen
 Een voorbeeld van een juiste toelichting is:
 Een toelichting waaruit blijkt dat een deel van de beroepsbevolking werkloos is en dus geen primair inkomen ontvangt.

Maximumscore 2

- 10 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat er bij de laagste inkomens sprake is van nivellering omdat het desbetreffende aandeel in het inkomen is toegenomen (van 2,5% naar 6%)
 en dat er bij de hoogste inkomens sprake is van denivellering omdat het desbetreffende aandeel in het inkomen is toegenomen (van 40% naar 45%)

11**Maximumscore 3**

- 11 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 Het inkomensaandeel van de vierde 20%-groep in 1990 bedraagt $60\% - 30\% = 30\%$.
 Het inkomensaandeel van de vierde 20%-groep in 1999 bedraagt $55\% - 30\% = 25\%$.

Het gemiddeld inkomen in 1990 bedraagt $\frac{0,30 \times \text{€ 200 miljard}}{0,20 \times 5.750.000} = \text{€ 52.174}.$

Het gemiddeld inkomen in 1999 bedraagt $\frac{0,25 \times \text{€ 275 miljard}}{0,20 \times 7.250.000} = \text{€ 47.414}.$

Het gemiddeld inkomen is gedaald met $\text{€ 52.174} - \text{€ 47.414} = \text{€ 4.760}.$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Opgave 4**Maximumscore 3**

- 12 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 Vrijkomende uren per week: $8,5 \text{ miljoen} \times 4 \text{ uur} = 34 \text{ miljoen uur}$
 Herbezetting: $0,40 \times 34 \text{ miljoen} = 13,6 \text{ miljoen uur}$
 Aantal nieuwe banen: $\frac{13,6 \text{ miljoen}}{35} = 388.571,4$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 3

- 13 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 Het aantal mensen dat betaald moet worden stijgt met $\frac{388.571,4}{8.500.000} \times 100\% = 4,6\%$ terwijl
 het weekloon daalt met 2% zodat de totale loonsom stijgt. Omdat de totale productie gelijk blijft, stijgen de kosten per eenheid product.

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 14 ☐ Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de hogere loonkosten kunnen leiden tot hogere verkoopprijzen waardoor de concurrentiepositie van de industrie verslechtert zodat de exportvraag afneemt en de productie daalt.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat de hogere loonkosten kunnen leiden tot lagere winstmarges waardoor investeren minder aantrekkelijk wordt zodat de investeringen afnemen en de productie daalt.

Maximumscore 2

- 15 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de loonsom in de industrie stijgt waardoor de consumptieve bestedingen kunnen toenemen waardoor de productie en de vraag naar arbeid kunnen toenemen.

Opgave 5**Maximumscore 3**

- 16 ☐ anticyclisch
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat bij een minder dan gemiddelde groei de overheid minder inkomsten heeft die echter niet gepaard gaan met minder uitgaven hetgeen de totale bestedingen en dus de productie stimuleert.

Maximumscore 3

- 17 ☐ een meevaller (van € 780 miljoen)
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Tegenvallers 1995 en 1996: $(2,7 - 1,8) + (2,7 - 2,2) = 1,4 \rightarrow 1,4 \times € 600 \text{ miljoen} = € 840 \text{ miljoen}$
Meevallers 1997 en 1998: $(3,4 - 2,7) + (3,8 - 2,7) = 1,8 \rightarrow 1,8 \times € 900 \text{ miljoen} = € 1.620 \text{ miljoen}$

Maximumscore 2

- 18 ☐ Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat:
ontvangstenkant
hogere overheidsuitgaven leiden tot hogere bestedingen / productie / inkomen waardoor de belastingontvangsten toenemen.
uitgavenkant
hogere overheidsuitgaven leiden tot hogere bestedingen / productie en minder werkloosheid waardoor de sociale uitgaven afnemen.

Maximumscore 2

- 19 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat een afnemende staatsschuld leidt tot lagere rentebetalingen zodat de overheidsinkomsten lager kunnen zijn.

Opgave 6**Maximumscore 2**

- 20 ☐ uit het overheidstekort
Uit de toelichting moet blijken dat het overheidstekort fors gegroeid is hetgeen kan wijzen op grotere overheidsuitgaven / lagere overheidsinkomsten.

Maximumscore 2

- 21 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat Japan bij een dalende rente minder aantrekkelijk wordt voor buitenlandse beleggers die daardoor hun beleggingen uit Japan terugtrekken hetgeen leidt tot extra aanbod van yens op de valutamarkt waardoor de koers van de yen daalt.

Maximumscore 2

- 22 ☐ nee
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat de koers van de Japanse yen aan het dalen was waardoor Japanse exportproducten in het buitenland juist goedkoper werden hetgeen eerder tot een stijging van het exportvolume zou moeten leiden.

Maximumscore 2

- 23 ☐ ja
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
$$\frac{86,2 - 71,7}{71,7} \times 100\% = 20,2\%$$

Opgave 7**Maximumscore 2**

- 24 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat bij een hoge verkoopprijs meer inspanning geleverd zal moeten worden om de consument ervan te overtuigen dat het product die prijs ook waard is.

Maximumscore 2

- 25 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het vanwege de snelle economische veroudering belangrijk is de investeringskosten met een zo klein mogelijke afzet terug te verdienen.

Maximumscore 2

- 26 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de break-evenomzet van $40.000 \times € 750 = € 30$ miljoen juist voldoende is om de totale constante kosten terug te verdienen zodat er geen ruimte meer is voor variabele kosten.

Maximumscore 2

- 27 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $€ 550 \times 40.000 = 40.000 \times \text{variabele kosten per product} + € 20 \text{ miljoen}$
$$\text{variabele kosten per product} = \frac{€ 22 \text{ miljoen} - € 20 \text{ miljoen}}{40.000} = € 50$$

Opgave 8**Maximumscore 3**

- 28 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de groei van het nationaal product (aanhoudend) groter is dan de groei van de arbeidsproductiviteit zodat de vraag naar arbeid zal toenemen en er krapte op de arbeidsmarkt ontstaat zodat werknemers hogere looneisen gaan stellen / de werkgevers hogere lonen gaan bieden.

Maximumscore 2

- 29 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de loonstijging de stijging van de arbeidsproductiviteit moet overtreffen zodat de kosten per product stijgen.
 - Een antwoord waaruit blijkt dat (de marktpositie het moet toestaan dat) de kostenstijging wordt doorberekend in de verkoopprijzen.

Maximumscore 3

- 30 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat door een verslechtering van de internationale concurrentiepositie de export kan afnemen zodat de vraag naar dollars afneemt en de koers van de dollar daalt waardoor het importprijsspeil stijgt.

Einde